

PROVÁDĚCÍ DOKUMENT

PRIORIT ROZVOJE SOCIÁLNÍCH A NÁVAZNÝCH SLUŽEB PRO OBČANY MĚSTSKÉ
ČÁSTI PRAHA 13 NA OBDOBÍ LET 2017-2020

duben 2017

zpracoval: Mgr. Jan Špatenka

Obsah

1.	Úvod	3
1.1.	Prováděcí dokument Priorit rozvoje sociálních a návazných služeb pro občany městské části Praha 13 na období let 2017–2020	3
1.2.	Struktura Prováděcího dokumentu	3
2.	Priority rozvoje sociálních a návazných služeb pro občany MČ Praha 13	4
2.1.	Vize domovinky 2026	4
2.2.	Podpora realizace opatření Priorit k rozpracování v období 2017–2020.....	8
2.2.1.	Synergie aktivit	9
3.	Analýza a návrhy k územní disperzi sociálních a návazných služeb pro seniory	10
3.1.	Územní členění MČ Praha 13	10
3.2.	Populace MČ Praha 13	12
3.3.	Seniorská populace a její zastoupení v regionálním členění MČ Praha 13	14
3.4.	Ideální rozvaha územní disperze sociálních a návazných služeb pro seniory	16
3.4.1.	Jádrová oblast.....	16
3.4.2.	Nové Butovice.....	17
3.4.3.	Ohrada	17
3.4.4.	Dvůr – Háje – severní Stodůlky.....	18
3.4.5.	Třebonice – Chaby.....	19
4.	Analýza a návrhy k postupu zapojení Střediska sociálních služeb MČ Praha 13 do implementace vize domovinek 2026.....	21
4.1.	Pečovatelská služba.....	21
4.2.	Denní stacionář.....	21
4.3.	Další služby Střediska sociálních služeb.....	22
4.4.	Rozpočet organizace.....	22
4.5.	Návrh k rozvoji Střediska sociálních služeb v souvislosti s naplňováním vize domovinek 2026	24
4.5.1.	Kontinuální rozvoj stávajících služeb.....	24
4.5.2.	Zřizování služeb nových.....	24
5.	Návrh nastavení dotačního řízení MČ Praha 13 v oblasti sociálních a návazných služeb	25
5.1.	Stávající nastavení dotačního řízení	25
5.2.	Cíle dotačního řízení	26
5.3.	Návrh koncepce dotačního řízení MČ Praha 13	26
5.3.1.	Program A – 3letý.....	26
5.3.2.	Program B – 1letý	28
5.3.3.	Rozvaha finančního zabezpečení dotačního řízení v dlouhodobé perspektivě	29
6.	Shrnutí	30

1. Úvod

1.1. Prováděcí dokument Priorit rozvoje sociálních a návazných služeb pro občany městské části Praha 13 na období let 2017–2020

Dokument navazuje na Priority rozvoje sociálních a návazných služeb MČ Praha 13 (dále jen Priority), které byly zpracovány v prosinci roku 2015 a přijaty usnesením Rady městské části Praha 13 č. 0102/2016 ze dne 21.03.2016. Smyslem dokumentu je dále rozpracovat návrhy obsažené v Prioritách a poskytnout MČ Praha 13 podporu při naplňování přijaté vize domovinek při rozvoji služeb pro seniory v nepříznivé sociální situaci.

Prováděcí dokument je zpracován při vědomí:

- omezení finančních a personálních kapacit pro zajištění implementace žádoucích opatření
- kompetenčního vymezení role a odpovědnosti jednotlivých subjektů v oblasti rozvoje a financování sociálních služeb
- diverzifikovaného přístupu k rozvoji sociálních služeb na různých úrovních rozhodování
- dlouhodobosti vize „domovinek 2026“ a nezbytnosti realizace postupných kroků k jejímu naplňování
- postupné konkretizace vize a přípravy jejího naplňování

Prováděcí dokument je zpracován pro období let 2017–2020, přičemž toto období je chápáno jako přípravné a startovací. Smyslem prvotních opatření Priorit uvedených v Prováděcím dokumentu je využít veškerých silných stránek, kterými MČ Praha 13 disponuje, a jejich rozvoj pro využití v rámci budoucího systému nastíněného vizí domovinek 2026.

1.2. Struktura Prováděcího dokumentu

Prováděcí dokument se zaměřuje na rozpracování první fáze naplňování vize domovinek. V tomto období je navrženo se zaměřit na tři oblasti.

1) Rozvaha preferencí územní disperze sociálních služeb v rámci vize domovinky 2026

Jde o zmapování územního rozložení potenciální cílové skupiny sociálních a návazných služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením. Výstup slouží jako podklad pro rozhodování o budoucí lokalizaci decentralizovaných provozů sítě domovinek.

Sociodemografická data (rok 2015 a 2016) ochotně poskytl za Krajskou správu ČSÚ v hl. m. Praze, Oddělení informačních služeb, pan Dragoun.

2) Návrh postupu zapojení příspěvkové organizace Sociální služby MČ Praha13

Jde o přípravu hlavního poskytovatele sociálních služeb pro seniory na území MČ Praha 13 na zvýšení diverzity a územního rozsahu poskytovaných služeb v dlouhodobém horizontu.

3) Návrh reformy dotačních vztahů MČ Praha 13 v oblasti sociálních služeb

Jde o nastavení víceletých dotačních vztahů u financování (kofinancování) prioritních sociálních služeb nejen v rámci naplňování vize domovinek, ale priorit rozvoje jako celku. Součástí návrhu je také rozvaha postupného navyšování dotačních finančních příspěvků MČ Praha 13, které kopíruje předpokládaný vývoj počtu osob potenciální cílové skupiny sociálních a návazných služeb (zejm. růst počtu seniorů).

2. Priority rozvoje sociálních a návazných služeb pro občany MČ Praha 13

2.1. Vize domovinky 2026

Cílem MČ Praha 13 je zajistit moderní, diverzifikovanou a udržitelnou podporu seniorům a lidem se ZP, kteří se ocitli v nepříznivé sociální a/nebo bytové situaci. Dosažení tohoto cíle představuje dlouhodobý úkol a je zapotřebí koordinované, řízené úsilí ze strany MČ a dalších zainteresovaných partnerů (zejména poskytovatelů sociálních služeb).

Prostředkem k naplnění tohoto cíle je vytvoření prostupného a provázaného systému sociálních služeb a sociálního bydlení, který umožní reagovat na:

- trend stárnutí populace
- tlak na zdroje podpory, především finanční prostředky
- nezbytnost zajištění kvality podpory, zejména terénních sociálních služeb
- předcházení výskytu rizikového chování

V MČ Praha 13 bude vytvořena síť tzv. domovinek, které budou tvořit jádro podpory seniorů a lidí se ZP, významnou úlohu hrají i při podpoře pečujících osob. Těchto center bude na území MČ Praha 13 několik (cca 3–5, přičemž může jít o jedno centrum „jádrové“ a další centra „pobočná“):

Základní principy péče v domovince:

- nabídka volnočasových a komunitních služeb;
- efektivní sociální služby (pečovatelská služba, osobní asistence, odlehčovací služby, krizová pomoc, denní a týdenní stacionář);
- dostupná a kvalitní domácí ošetrovatelská péče;
- provázanost všech definovaných služeb na funkční bytovou politiku městské části Praha 13 prostřednictvím dostatečné nabídky sociálního bydlení a bytů zvláštního určení;
- funkční zajištění sociální práce ze strany městské části Praha 13;
- provázanost na další sociální služby jako jsou domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem

Mezi základní oblasti nezbytné pro zajištění funkčního systému provázaných sociálních, zdravotních a návazných služeb pro seniory v MČ Praha 13 patří:

- vytvoření dostatečné kapacity tzv. komunitních center pro seniory
- vytvoření dostatečné kapacity služby domácí ošetrovatelské péče;
- vytvoření dostatečné kapacity pečovatelské služby a osobní asistence;
- vytvoření dostatečné kapacity odlehčovacích služeb;
- vytvoření dostatečné kapacity denních a týdenních stacionářů;
- vytvoření alespoň minimálního počtu tzv. krizových lůžek v rámci krizové pomoci pro seniory;
- vytvoření bytů tzv. zvláštního určení, které budou plnit funkci bytů s pečovatelskou službou;
- vytvoření dostatečné kapacity sociálních bytů tzv. ústupového bydlení.

Uvedené oblasti mohou být vzájemně propojeny a koordinovány v rámci tzv. **domovinek**. Domovinkou je myšleno centrum, které na území městské části zprostředkovává anebo přímo poskytuje sociální, zdravotní a další služby obyvatelům v seniorském věku. Služby jsou poskytovány v jejich domácím prostředí, případně v bytech zvláštního určení (bytech s pečovatelskou službou), nebo v sociálních bytech (tzv. ústupové bydlení). Smyslem a cílem poskytování těchto služeb je vytvořit centrum podpory seniorů, které bude zároveň nabízet podporu i pro osoby pečující. Domovinka koordinuje sociální, zdravotní a další služby poskytované v domácím prostředí, tj. umí zprostředkovat, případně i poskytnout úkony pečovatelské služby, osobní asistence a služeb domácí

ošetřovatelské péče. Pečujícími osobám nabízí zprostředkování, či poskytování odlehčovacích služeb, denního a týdenního stacionáře. V případě řešení bytové otázky umí zajistit sociální byty, které jsou umístěny v běžné bytové zástavbě, ale poskytují seniorům výhody tzv. ústupového bydlení, tj. bydlení, které splňuje zdravotní, sociální a finanční nároky zejména „single“ domácností seniorů. Domovinka disponuje též byty zvláštního určení, jejichž součástí je poskytování úkonů pečovatelské služby. V rámci domovinky je též pamatováno na krizová lůžka v rámci krizové pomoci pro seniory, které jsou určeny pro řešení nenadálých a nečekaných událostí, kdy je nutné překlenout určité časové období. Domovinka též nabízí služby komunitního centra, které jsou určeny široké seniorské veřejnosti.

Předpokladem fungování domovinek je efektivní a účinná spolupráce sociálních pracovníků, kteří působí na ÚMČ Praha 13 a vykonávají činnosti přeneseného výkonu státní správy v rámci poskytování sociální práce na obcích, poskytovatelů sociálních služeb (zejména pracovníků Střediska sociálních služeb MČ Praha 13), zaměstnanců zdravotních a komunitních služeb.

Nezbytným předpokladem je též vytvoření systému využívání sociálních bytů a bytů se zvláštním režimem, který bude efektivní, spravedlivý a otevřený a bude reagovat na aktuální stav potřeb členů cílové skupiny.

Sociální služby

- jádrem domovinky je terénní sociální služba – pečovatelská služba, osobní asistence, která obsluhuje celý spádový region, pečovatelská služba se postupně více zaměřuje na poskytování úkonů sociální péče oproti tzv. „hotelovým“ službám
- každá služba (komplex služeb v domovince) poskytuje služby okruhu obyvatel:
 - o bytů zvláštního určení
 - o seniorských sociálních bytů
 - o bydlících v běžných bytech v územní působnosti domovinky
- v každé domovince jsou k dispozici „krizová“ lůžka, která umožní vždy zajistit podpory lidem v urgentních situacích, které nesnesou odkladu
- součástí každé domovinky je také mix ambulantních a krátkodobých pobytových zařízení, podle charakteru prostor, možností daných lokalitou bude mít každá z domovinek strukturu sociálních služeb poněkud odlišnou, mix bude tvořen z těchto služeb:
 - o odlehčovací služba
 - o denní stacionář
 - o týdenní stacionář
 - o centrum denních služeb
- součástí služeb v domovince musí být zajištění odborného poradenství pro pečující osoby
- služby budou poskytovány prostřednictvím:
 - o příspěvkové organizace MČ Praha 13
 - o externích poskytovatelů (neziskových/církevních organizací)
- rozvoj služeb, jejich kapacity a lokalizaci je nezbytné ladit s politikou hl. m. Prahy tak, aby bylo zajištěno jejich financování

Návazné služby

K domovinkám je vhodné také vázat úměrně tzv. návazné služby, zejména:

- zdravotní služby (domácí ošetřovatelská péče apod.)
- komunitní aktivity (např. komunitní centra, kluby pro seniory, součástí je i další podpora pečujících osob nad rámec odlehčovacích služeb)
- plošnou podporu seniorů (tzn. nabídka obědů všem seniorům, i mimo sociální službu, souvisí to s navyšováním péčových úkonů pečovatelské služby)

Bytová politika

Kromě „krizových“ lůžek (případně dalších lůžek ve stacionářích) dojde zároveň k provázanému řešení bytových problémů seniorů, toto bydlení je dle situace klienta vázáno na jednotlivé domovinky a umožňuje kromě prostupnosti (tj. klient může projít do různých typů bydlení v souvislosti se zlepšováním či zhoršováním vlastní situace) také vhodné a efektivní zacílení podpory prostřednictvím sociálních služeb, resp. jejich dostupnosti.

Sociální byty bude MČ Praha 13 zřizovat a poskytovat seniorům a osobám se ZP na základě komplexního posouzení jejich sociální a bytové situace (zajistí OSP). Posouzení zahrnuje:

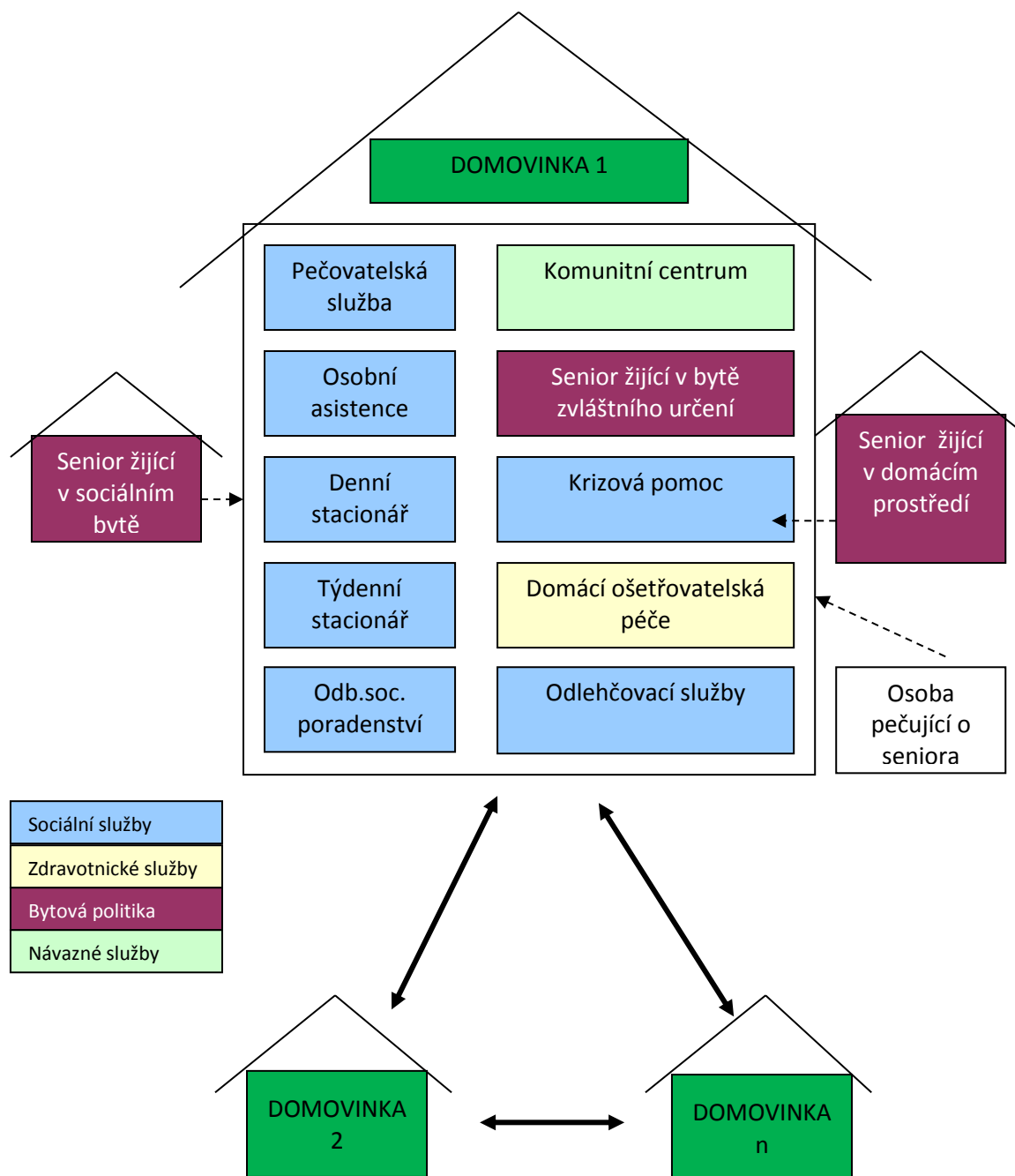
- zdravotní stav
- sociální situace (tj. zejména osamění osoby, které jsou často v nejhorší situaci, nemají podporu rodiny, dále výše příjmů)

Systém prostupného sociálního bydlení MČ Praha 13 bude zahrnovat dva typy bydlení:

- byty zvláštního určení „typu dům s pečovatelskou službou“ – tzn. v nejbližším sousedství (ideálně jedné budově) domovinky budou k dispozici malometrážní byty pro jednu osobu (případně manželský pár), ideálně max. 25 bytů na jednu domovinku, tyto byty jsou určeny pro klienty vyžadující nejvyšší míry podpory (zejména PnP ve III. a IV. stupni, osamění, nízké příjmy, špatná bytová situace)
- sociální byty v „městském“ prostoru – tzn. jednotlivé byty rozprostřené v okolí jednotlivých domovinek, zejména garsoniéry v panelových bytech, nižších podlažích, v domech s výtahem a bez dalších fyzických bariér

Pozn.: uvedenou vizi domovinek 2026 je třeba chápat jako ideální model zajištění reakce na potřeby seniorů žijících na území MČ Praha 13, ke kterému je možné se přiblížit, zejména z finančních a kapacitních důvodů však vizi v plném rozsahu nelze ve střednědobém horizontu zrealizovat. V oblasti bytové politiky je v současné době nezbytné reagovat až na nastavení celého systému sociálního bydlení včetně prováděcích předpisů z centrální úrovně.

Obr. č. 1: Provázanost funkčních vztahů v rámci fungování domovinky

2.2. Podpora realizace opatření Priorit k rozpracování v období 2017–2020

VIŠE ROZVOJE

Městská část Praha 13 podporuje své občany, kteří se ocitají v nepříznivé či obtížné životní situaci, a to moderními, kvalitními, dostupnými a efektivními sociálními a návaznými službami ve spolupráci s hlavním městem Prahou a poskytovateli sociálních a návazných služeb, přičemž reaguje na potřeby uživatelů.

Podpora prostřednictvím sociálních služeb musí být zaměřena na začlenění klientů do společnosti, posílení jejich nezávislosti a kompetencí pro samostatný život a uplatnění ohrožených osob.

STRATEGICKÝ CÍL 1:

Zajistit kvalitní a diverzifikovanou podporu seniorům a osobám se zdravotním postižením

OPATŘENÍ 1.1:

Podpora samostatného života seniorů a osob se ZP

AKTIVITY:

Pečovatelská služba, Osobní asistence, Domácí ošetř. služba, Tísňová péče

OPATŘENÍ 1.2:

Diverzifikovaná péče pro seniory a osoby se ZP

AKTIVITY:

Denní a týdenní stacionáře, Odlehčovací služba, Centrum denních služeb, Odborné sociální poradenství, Sociální rehabilitace, SAS pro seniory a OZP, sociálně terapeutické dílny, Raná péče, hospicová péče

OPATŘENÍ 1.3:

Prevence osamění a podpora komunitního života

AKTIVITY:

Komunitní centra, Kluby seniorů, Sdružení na podporu života handicapovaných osob

OPATŘENÍ 1.4:

Rozvoj sociálního bydlení

AKTIVITY:

Podpora samostatného bydlení, Chráněné bydlení, Byty zvláštního určení, Sociální byty (ústupové bydlení)

STRATEGICKÝ CÍL 2:

Poskytnout osobám ohroženým sociálním vyloučením včasnou a účinnou intervenci

OPATŘENÍ 2.1:

Sociální začleňování dětí a mladistvých a rodin s dětmi v krizi

AKTIVITY:

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
Terénní programy
Odborné sociální poradenství
SAS pro rodiny s dětmi

OPATŘENÍ 2.2:

Sociální začleňování cizinců a menšin

AKTIVITY:

Odborné sociální poradenství
Integrační programy

OPATŘENÍ 2.3:

Začleňování sociálně vyloučených osob, především osob bez přístřeší a ohrožených závislostmi

AKTIVITY:

Odborné sociální poradenství
Terénní programy
Nízkoprahové denní centrum

OPATŘENÍ 2.4:

Rozvoj sociálního bydlení

AKTIVITY:

Podpora rozvoje sociálního bydlení (startovací a dostupné bydlení)

Kromě postupného naplňování vize domovinek lze účinnou podporu naplňování opatření Priorit spatřovat v rozvoji a adaptaci dotačního řízení MČ Praha 13, což umožní účinněji podpořit naplnění opatření vyjma podpory sociálního bydlení (opatření 1.4. a 2.4.). Oblast sociálního bydlení je v současnosti z úrovně městské části (či obce) obtížně systémově uchopitelná. Nejasnosti a nedokončení věcného nastavení systému sociálního bydlení z centrální úrovně a tím neznalost konkrétních podmínek, limitů či finančních zdrojů a jejich využitelnosti neumožňují v současné době zpracování koncepčního dokumentu a zejména jeho realizaci za stanovených předpokladů na úrovni obce či městské části.

2.2.1. Synergie aktivit

Vize domovinek 2026 nelze chápat jako konkurenční či rozpornou koncepci vůči plánované výstavbě domova pro seniory (případně kombinace více pobytových služeb) na území MČ Praha 13. Výstavba dlouhodobě pobytového zařízení sociálních služeb přes svou zjevnou potřebnost neumožňuje řešit veškeré potřeby seniorů v nepříznivé sociální situaci, kteří žijí na území MČ Praha 13.

Prováděcí dokument skutečnost výstavby (resp. její přípravy) domova pro seniory zohledňuje a směřuje proto zásadní kroky ke zvýšení kapacit a diverzity služeb terénních, ambulantních, příp. krátkodobých pobytových, protože v tomto rozsahu je možné „pokrýt“ velkou většinu problémů seniorů službou, která dokáže konkrétní potřebu co nejefektivněji uspokojit. Služba domovy pro seniory navíc podle rozpočtových možností MČ může kapacitně podporovat klienty v počtu max. několika desítek, zatímco demografické odhady předpokládají zajistit nutnost podpory pro mnoho stovek seniorů.

Vznik dlouhodobého pobytového zařízení sociálních služeb umožní zajistit podporu pro alespoň část klientů vyžadujících nejvyšší míru podpory, pro které je často na úrovni hl. m. Prahy velmi obtížné získat adekvátní službu. Sociální služby podporované a poskytované v rámci vize domovinek 2026 pak umožní podporovat všechny ostatní seniory v nepříznivé sociální situaci (zároveň podpoří jejich setrvání v domácím prostředí a běžné společnosti), navíc prostřednictvím komunitních služeb snižovat rizika vzniku sociálně nepříznivých situací či mírnit dopady jejich existence.

3. Analýza a návrhy k územní disperzi sociálních a návazných služeb pro seniory

Tato část je zaměřena na detailnější analýzu vnitřní diferenciaci rozložení obyvatel a především seniorů na území městské části Praha 13. Analýza pracuje od obecnějších charakteristik k podrobnějšímu členění. Od charakteru území městské části Praha 13m přes rozložení populace a seniorů v jednotlivých územních celcích (základní sídelní jednotky) až po generalizující návrh členění území městské části Praha 13 pro potřeby implementace vize domovinek 2026.

3.1. Územní členění MČ Praha 13

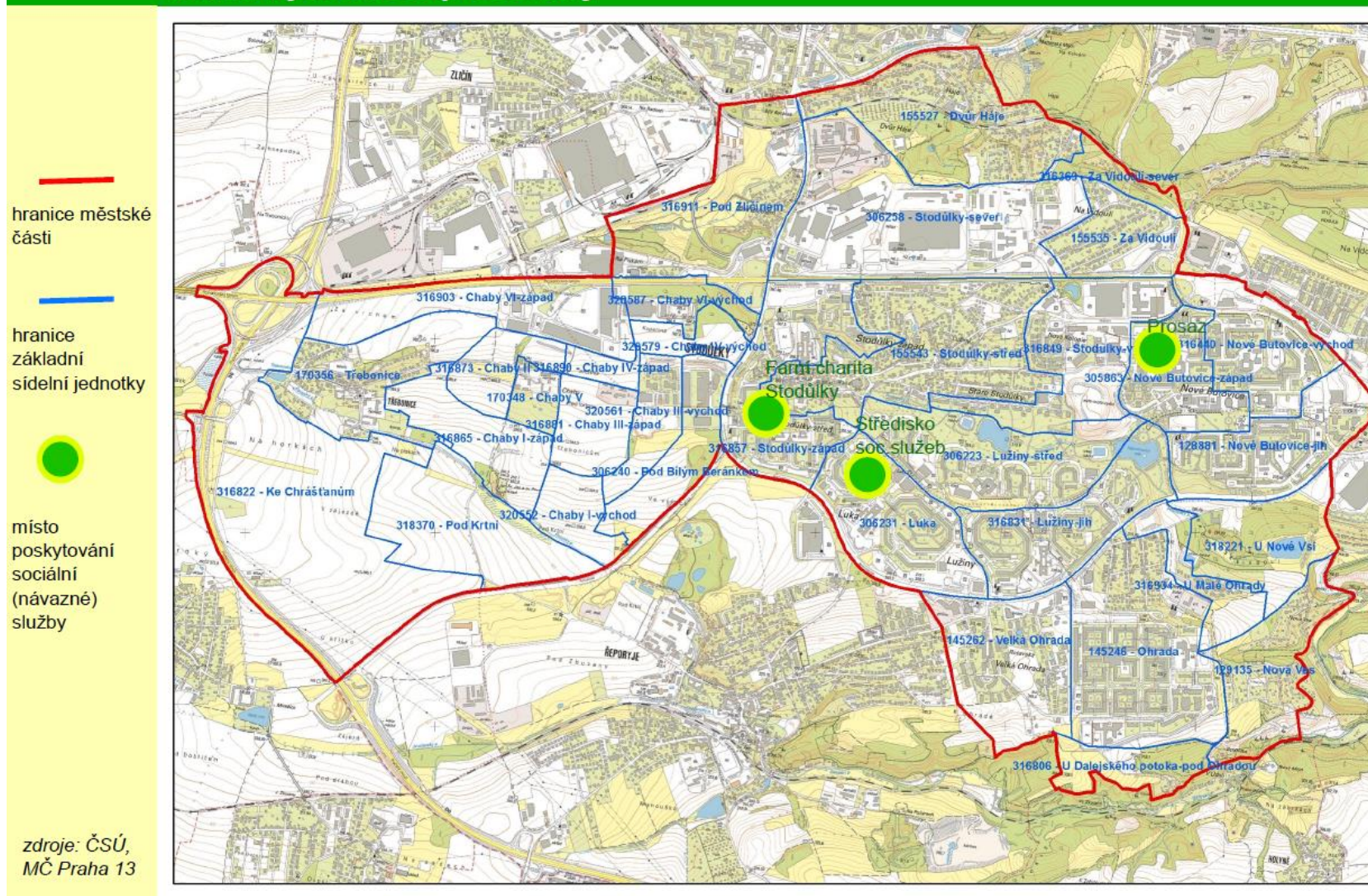
V územním členění městské části (viz Mapa č. 1) lze za hlavní faktor považovat její převážně sídlištní charakter. S ohledem na období výstavby jednotlivých sídlištních částí Prahy 13 dochází také ke koncentraci věkového rozložení obyvatel v těchto územích. V současnosti sídlištní oblasti vykazují velmi mladou skladbu obyvatel, což se však s narůstajícím časem bude skokově měnit, a to i přes předpokládanou emigraci některých obyvatel především produktivního věku do předměstských lokalit. Fyzická struktura sídlištních oblastí obecně více indikuje potřebnost zajištění sociálních a návazných služeb také ambulantního charakteru a v nezbytné míře i pobytového (zejména „krizová“ lůžka např. v odlehčovacích službách).

Nelze však opomenout i rozsáhlé (i když populačně řádově slabší) „původní“ oblasti zpravidla pokryté vilovou či venkovskou zástavbou. Skladba obyvatel zde daleko více odpovídá demografickému složení populace v ČR, oproti sídlištním částem tedy vykazují mnohem starší obyvatelstvo, na druhou stranu stabilnější (z hlediska migrace) a zpravidla k lokalitě více „přilnuté“. Z hlediska zajištění sociálních služeb fyzická struktura těchto oblastí indikuje potřebnost zajištění terénních sociálních služeb (především pečovatelská služba) a vhodné aktivity na bázi komunitních služeb (např. kluby seniorů).

V předchozí kategorii se často prolínají oblasti nové výstavby, ať již realizované nebo ve větší míře plánované. Praha 13 stále může očekávat výrazný územní rozvoj z hlediska bytové výstavby a tím i růstu populace zejména pak v územích okolí sídel původního vesnického charakteru - Chab a Třebonic. Po uskutečnění bytové výstavby lze očekávat další skokový nárůst počtu obyvatel městské části (až o desítky tisíc). Z hlediska rozvoje sociálních služeb jde o významný faktor, se kterým je třeba počítat při zabezpečování sociálních a návazných služeb, především však pro cílové skupiny rodin, dětí, mládeže, případně cizinců. Potřebnost sociálních a návazných služeb v těchto lokalitách by vzrostla zejména v případě, že by v území byla uplatňována politika sociálního bydlení, ať již ze strany městské části či hlavního města. V oblasti podpory seniorů však tyto oblasti nové výstavby obecně nepředstavují aktuální problém. Obyvatelstvo je zpravidla velmi mladé (nejčastěji jde o rodiny s dětmi). V případě nutnosti je možno potřebné služby zajistit z okolních lokalit. Tyto trendy ostatně potvrzují data dále uvedená, kde v oblastech nové výstavby je seniorská složka populace minimálně zastoupena, pokud vůbec.

Z hlediska stávajícího rozložení poskytovatelů sociálních služeb lze sledovat jejich koncentraci v sídlištních oblastech, především v místech největší koncentrace obyvatel a seniorů – Luka, Stodůlky.

Mapa č. 1: Základní sídelní jednotky na území MČ Praha 13 a místa poskytování sociálních a návazných služeb pro seniory

3.2. Populace MČ Praha 13

Na území městské části Praha 13 žije dle údajů ČSÚ z roku 2016 celkem 61 945 obyvatel. Oproti roku 2015 došlo k jejímu nárůstu o 318 osob, index činí 100,52. Vzhledem k tomu, že seniorů ve stejném období přibylo 451, lze usuzovat, že i přes určitý rozsah nové výstavby došlo k poklesu počtu obyvatel zejména v produktivním věku.

Z územního hlediska lze sledovat, že ze zřejmých důvodů je řádově vyšší koncentrace obyvatel v sídlištních celcích. Největší základní sídelní jednotku tvoří oblast Ohrady. Celkově nejvyšší koncentraci obyvatel lze sledovat v oblasti Lužin, Luk a Stodůlek. Třetí lokalitou pak jsou Nové Butovice.

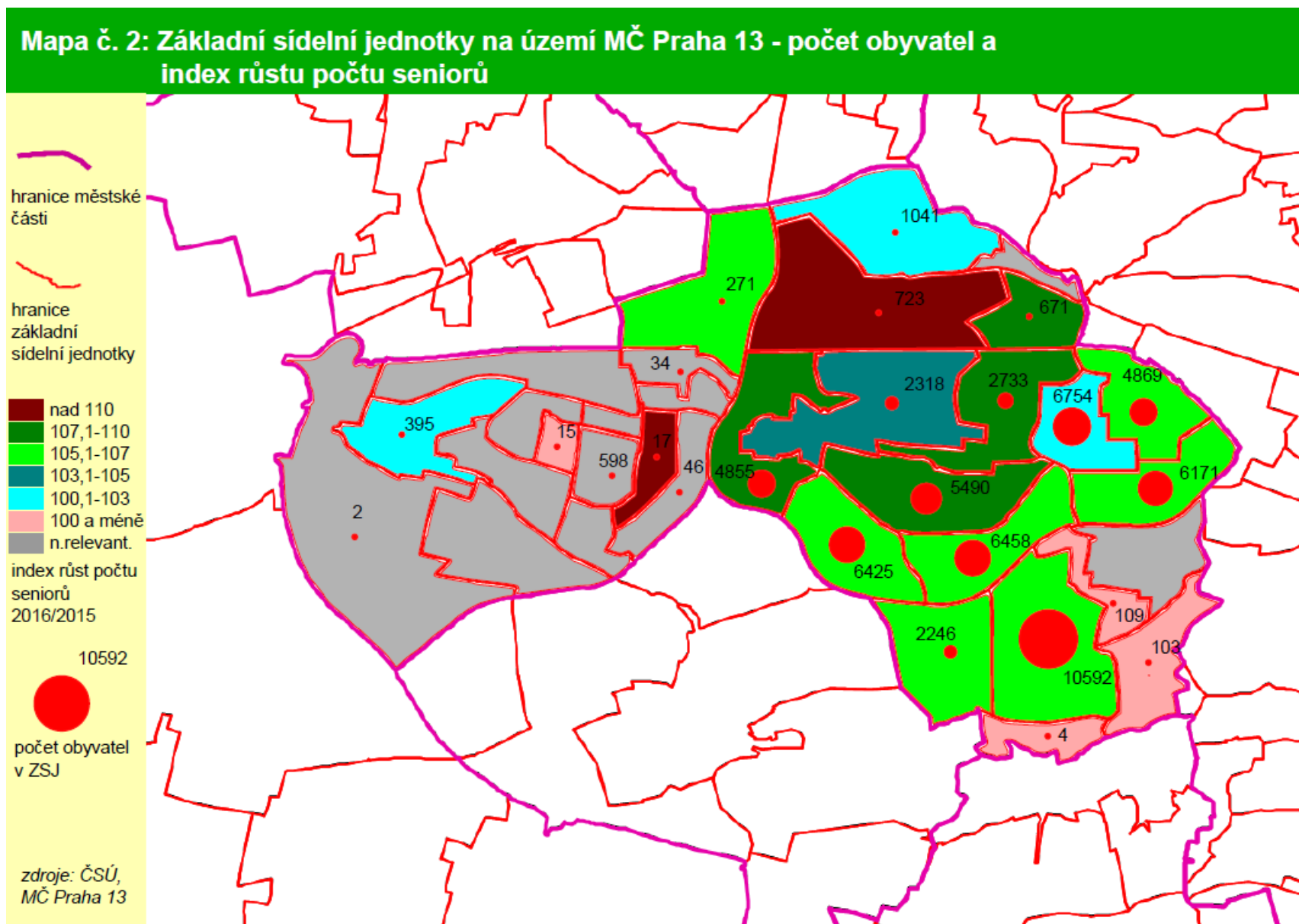
Ostatní oblasti městské části vykazují řádově nižší počty obyvatel, za významnou lze v současnosti považovat oblast „starých“ Stodůlek a Dvůr - Háje s okolím. Třebonice a Chaby vykazují zatím velmi nízké počty obyvatel, což se však může v budoucnosti zřejmě dramaticky změnit.

Budoucí vývoj počtu obyvatel lze obtížně usuzovat. Rozhodující roli bude hrát nová bytová výstavba. V oblastech stávající sídlištní zástavby lze očekávat kromě postupného stárnutí obyvatel i stagnaci jeho celkového počtu, předpokládat lze vysokou intenzitu migrace a koncentrace cizinců. Rizikem může být i ghettoizace některých sídlištních částí, ulic. V celopražském pohledu však lze toto riziko považovat za relativně nízké.

Mapa č. 2 zachycuje počet obyvatel v jednotlivých základních sídelních jednotkách městské části Praha 13. Dále index vývoje seniorské populace mezi lety 2015 a 2016, kterému se text bude věnovat v následující podkapitole. Aktuální údaje poskytl Český statistický úřad. Počet obyvatel je zachycen metodou kartodiagramu, kdy je za územní jednotku zobrazen kvantitativní údaj (absolutní). Škála je aritmeticky nastavena, přičemž nejnižší jednotky jsou kvůli viditelnosti zobrazení zakresleny v jednotné velikosti, vždy však s uvedením konkrétní hodnoty.

Index vývoje počtu obyvatel je zachycen metodou kartogramu, kde je za územní jednotku zobrazen kvalitativní údaj (relativní) zbarvením plochy této jednotky. Škála je aritmeticky nastavena, přičemž nejsou zachyceny extrémní hodnoty (které však neposkytují žádoucí obrázek, protože jde zpravidla o malá území s novou výstavbou). Některé základní sídelní jednotky nevykazují populaci, resp. seniorskou populaci, některé také vykazují seniorskou populaci pouze za rok 2016. Vzhledem k tomu, že jde často o hodnoty v jednotkách obyvatel, nedochází v celkovém pohledu ke zkreslení.

Pro doplnění jsou uvedeny i adekvátní hodnoty za MČ Praha – Řeporyje. Z hlediska vývoje počtu obyvatel dochází ve sledovaném období k vyššímu nárůstu než v Praze 13 (index činí 102,5). V roce 2016 vykazovala MČ Praha – Řeporyje 4 493 oproti 4 384 v roce předchozím. Jelikož jde o vysoce atraktivní oblast původní venkovské obce s rozsáhlou novou výstavbou v jejím okolí, lze i nadále předpokládat nárůst počtu obyvatel migrací.

3.3. Seniorská populace a její zastoupení v regionálním členění MČ Praha 13

Na území městské části Praha 13 žilo v roce 2016 dle ČSÚ celkem 7 799 seniorů, osob starších 65 let. Oproti roku 2015 přibylo celkem 451 seniorů, přičemž (jak je uvedeno výše) celkový přírůstek počtu obyvatel činil 318 obyvatel. Index vývoje počtu seniorů mezi lety 2015 a 2016 činí 106,14, což zapadá do celkového trendu předpokládaného demografickou prognózou¹.

V souladu s předpokládaným vývojem seniorské složky populace lze očekávat, že v roce 2025 bude na území MČ Praha 13 žít celkem 12 500 seniorů. Oproti hodnotě z roku 2016 to činí nárůst o cca 60 % (index mezi rokem 2016 a předpokladem pro rok 2025 činí více než 160).

V územním členění (viz Mapa č. 3) lze sledovat, že oproti celkovému počtu populace žije nejvíce seniorů v oblasti Lužin, Stodůlek a Luk, které tak lze charakterizovat jako jádrovou oblast z hlediska potřeby zabezpečení sociálních a návazných služeb pro seniory. Populačně silnější Ohrada vzhledem k nízkému zastoupení seniorů v tomto pohledu poněkud ztrácí. Podobně se rozdíl zvyšuje také v porovnání jádrového území a oblasti Nových Butovic.

Ukazatel podílu seniorské populace v tomto pohledu indikuje, že v oblastech Nových Butovic a Ohrady lze také očekávat v následujících letech vyšší (nadprůměrný) nárůst seniorské složky populace, protože v současnosti je její podíl velmi nízký (zpravidla nižší než 10 %). Jádrová oblast vykazuje spíše průměrné hodnoty stáří populace, přičemž lze ale očekávat, že absolutní přírůstky budou vysoké vzhledem ke koncentraci obyvatel a seniorů v této oblasti.

Hodnoty podílu seniorů zjištěné v okrajových (vilových, vesnických) částech Prahy 13 jsou pak velmi rozmanité, často dané okolnostmi nové bytové výstavby. Vzhledem k nízkému počtu obyvatel celkem však není třeba tyto hodnoty blíže analyzovat. Z hlediska počtu seniorů je třeba v těchto částech zajistit dostupnost základní terénní péče a komunitních aktivit, náročnější (finančně, prostorově apod.) služby pak lze zajistit z centrálních oblastí.

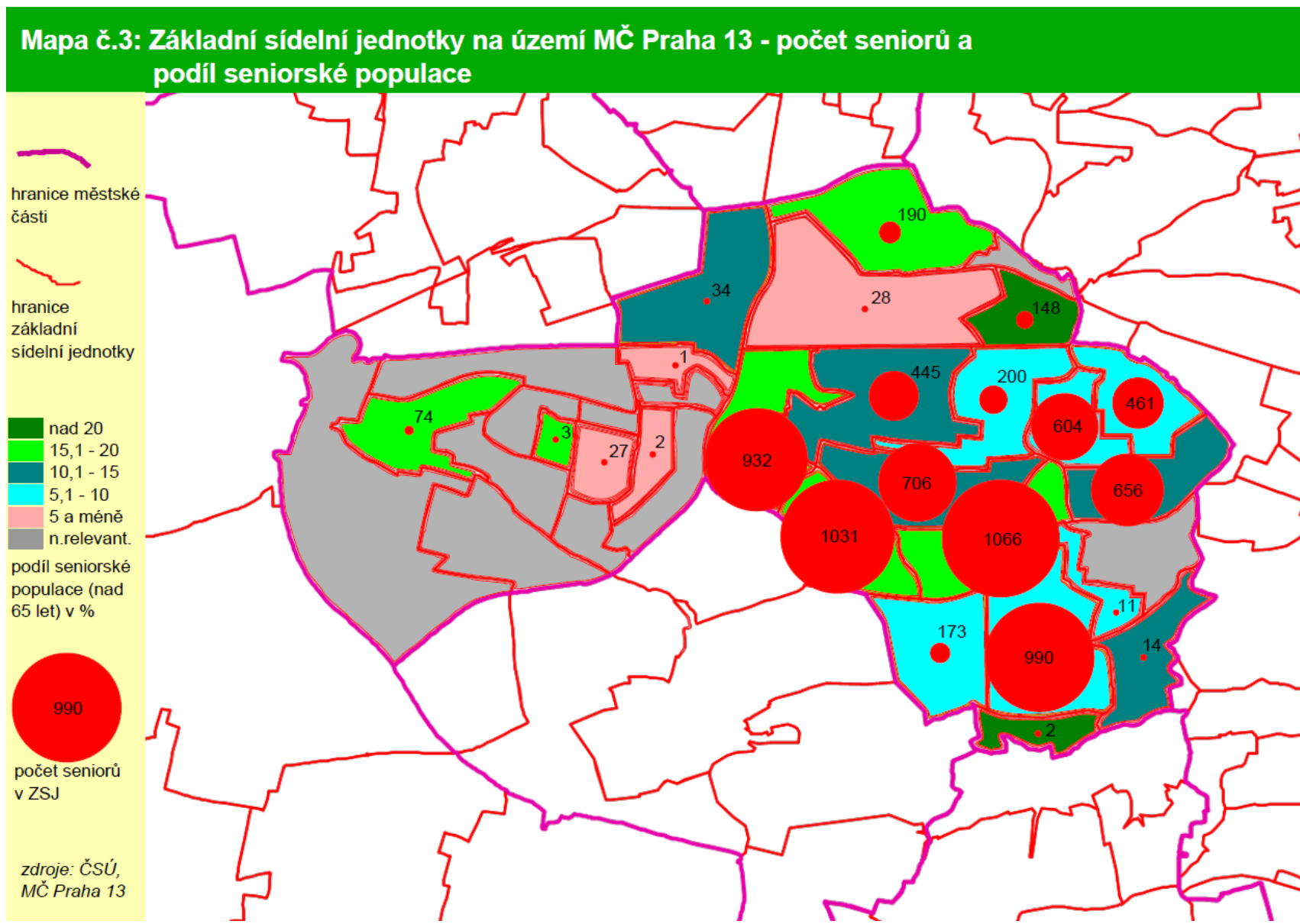
Na území MČ Praha – Řeporyje žilo v roce 2017 celkem 622 seniorů, v roce 2015 pak 584, přičemž index činí 106,5. Podíl seniorů činil v roce 2016 celkem 13,84 %. Uvedené relativní hodnoty lze považovat ve srovnání s MČ Praha 13 za průměrné, přičemž je to zřejmě způsobeno kombinací dvou vlivů:

- poněkud vyšším stářím populace fyzických celků původních vesnických obcí, a naopak
- velmi nízkým zastoupením seniorů v nově zastavěných oblastech

Na městské části Praha 13 žije v současnosti cca 1 000 příjemců příspěvku na péči (PnP) v seniorském věku (viz Priority), což činí cca 13 % stávajícího počtu seniorů. Pokud by zůstal tento poměr zachován, žilo by v roce 2025 na území MČ Praha 13 cca 1 600 příjemců PnP v seniorském věku, což lze chápat jako základní výchozí údaj pro plánování rozvoje sociálních a návazných služeb.

Mapa č. 3 zobrazuje počet seniorů žijících v základních sídelních jednotkách na území MČ Praha 13 a podíl seniorů na celkovém počtu obyvatel, přičemž metoda zobrazení je shodná s Mapou č. 2.

¹ Demografická analýza se specifickým zřetelem na vývoj počtu dětí předškolního věku a dětí základního věku v budoucích deseti letech (2014)

3.4. Ideální rozvaha územní disperze sociálních a návazných služeb pro seniory

Z výše uvedených údajů a porovnáním jejich významu z hlediska předložené vize domovinky 2026 lze provést synergickou generalizaci, která spojí územní hledisko s potřebami nastavení praktických kroků umožňujících implementaci vize domovinek 2026.

Vzhledem k lokalizaci a rozsahu zajištění sociálních a návazných služeb ve Středisku sociálních služeb MČ Praha 13 lze tuto organizaci chápat jako stabilní základ pro další rozvoj sociálních a návazných služeb pro seniory, příp. osoby se zdravotním postižením. V následujících návrzích bude sladěna územní i věcná dimenze rozvoje sociálních služeb, zároveň tato rozvaha umožňuje hierarchizaci konkrétních opatření MČ Praha 13 s ohledem na její možnosti, zejména finanční, a další vývoj v celém sektoru (tj. zabezpečení financování sociálních služeb z krajské úrovně, praktické provedení ustanovení zákona o sociálním bydlení ad.), které zároveň MČ ze své úrovně nemůže ovlivnit ani předjímat.

3.4.1. Jádrová oblast

Tuto oblast (nejen) v současné době pokrývá Středisko. Zajišťuje poskytování pečovatelské služby a denního stacionáře, dále středisko osobní hygieny, dopravní, stravovací a další doplňkové služby a celou řadu komunitních aktivit. Dále jsou zde lokalizovány byty zvláštního určení pro handicapované osoby. Za pozitivní lze považovat také zajištění činnosti sociální pracovnice v organizaci od roku 2015.

V závislosti na dostupnosti zdrojů a dalších možnostech MČ lze identifikovat varianty rozvoje služeb v tomto území pro následující 3 roky (do roku 2020). V území je navíc lokalizováno centrum domácí ošetrovatelské péče. Celkem koncentruje více než 5 000 seniorů.

Varianta 1 – minimální

Dojde k postupnému navyšování vyčleněných finančních prostředků a kapacit služby v souladu s vývojem seniorské populace a potřebností podpory pro seniory.

Proto, aby kapacity služeb postačovaly vývoji počtu seniorů, lze doporučit zajistit pravidelný nárůst finančních prostředků pro zajištění sociálních a návazných služeb poskytovaných Střediskem o **cca 5 % ročně**.

Dílčím cílem by také měla být snaha o navyšování podílu dotací hl. m. Prahy (přímo i nepřímo) na provozu Střediska z dnešních cca 5 %.

V rámci běžného rozvoje služeb lze posilovat také podporu a sociální práci zaměřenou na pečující osoby, ať již v rámci odboru sociální péče ÚMČ či poskytovatelů sociálních služeb.

Tuto variantu lze chápat jako minimální a zajišťující minimální reakci na potřeby obyvatel – seniorů Prahy 13. V hierarchii rozvojových opatření ji lze umístit na první místo.

Varianta 2 - optimální

Vzhledem ke koncentraci obyvatel a zejména seniorů by v této lokalitě bylo vhodné zajistit alespoň krátkodobé pobytové služby v omezené kapacitě (cca 10 lůžek) umožňující řešit krizové situace seniorů, např. odlehčovací služba.

Kapacita podobné služby by umožnila pomoci seniorům v nejvážnějších situacích nalézt alespoň provizorní řešení do zabezpečení jiné pomoci (např. domov pro seniory, se zvláštním režimem). Dále umožní podporu pečujícím osobám v okamžiku, kde nemohou dočasně o své blízké pečovat.

Realizace opatření znamená zajistit nezbytné investiční prostředky (v závislosti na lokálních podmínkách) a dále provozní prostředky, kde je klíčový postoj a finanční podíl „státní dotace“ a vlastních prostředků hl. m. Prahy.

Tuto variantu lze chápat jako optimální, vázanou na dostupnost zdrojů. V případě dostupnosti zdrojů ji lze v hierarchii rozvojových opatření umístit na druhé místo.

3.4.2. Nové Butovice

Tato oblast je svým počtem seniorů výrazně menší než jádrové území. Celkem jde o cca 1 700 osob v seniorském věku. Jde o území s velmi nízkým zastoupením seniorů na celkové populaci a potenciálem vysokého nárůstu seniorů v následujícím období.

V současnosti je zde lokalizováno pouze centrum spolku PROSAZ, z.ú.

Varianta 1 – minimální

Sociální a návazné služby budou zajištěny prostřednictvím Střediska za současného územního rozložení poskytování služeb a s předpokladem postupného nárůstu kapacit (cca 5 % ročně).

Varianta 2 - optimální

Bude zřízeno centrum sloužící občanům Nových Butovic. Vzhledem ke skladbě sociálních a návazných služeb ve Středisku se lze zaměřit na následující aktivity:

- zázemí pro terénní pečovatelskou službu (část narůstajících kapacit může být dislokována zde) a poradenskou činnost (či práci sociálního pracovníka ÚMČ resp. poskytovatele sociální služby, např. konzultovna)
- ambulantní služba (pečovatelská služba či denní stacionář – zvýšení kapacit služeb)
- komunitní aktivity (kluby pro seniory, aktivizační činnosti, podpora pečujících)

Je zřejmé, že toto řešení bude znamenat dle místních podmínek určitý objem investičních finančních prostředků a také zabezpečení provozních prostředků včetně spolupodílu hl. m. Prahy („státní dotace“ resp. vlastní zdroje hl. m. Prahy)

Jde o optimální variantu, případný vznik alespoň některých či některé z uvedených služeb by však představoval významné zvýšení kvality, úrovně a dostupnosti sociálních a návazných služeb pro občany MČ Praha 13.

Tuto variantu lze chápat jako optimální, vázanou na dostupnost zdrojů. V případě dostupnosti zdrojů ji lze v hierarchii rozvojových opatření umístit na třetí místo.

3.4.3. Ohrada

Tato oblast je svým počtem seniorů výrazně menší než jádrové území. Celkem jde o cca 1 100 osob v seniorském věku. Jde o území s velmi nízkým zastoupením seniorů na celkové populaci a potenciálem vysokého nárůstu seniorů v následujícím období.

V současnosti zde není lokalizováno žádné zařízení poskytující sociální či návazné služby pro seniory.

Varianta 1 – minimální

Sociální a návazné služby budou zajištěny prostřednictvím Střediska za současného územního rozložení poskytování služeb a s předpokladem postupného nárůstu kapacit (cca 5 % ročně).

Varianta 2 - optimální

Bude zřízeno centrum sloužící občanům Ohrady (a Velké Ohrady). Vzhledem ke skladbě sociálních a návazných služeb ve Středisku se lze zaměřit na následující aktivity:

- zázemí pro terénní pečovatelskou službu (část narůstajících kapacit může být dislokována zde) a poradenskou činnost (či práci sociálního pracovníka ÚMČ resp. poskytovatele sociální služby, např. konzultovna)
- ambulantní služba (pečovatelská služba či denní stacionář – zvýšení kapacit služeb)
- komunitní aktivity (kluby pro seniory, aktivizační činnosti, podpora pečujících)

Je zřejmé, že toto řešení bude znamenat dle místních podmínek určitý objem investičních finančních prostředků a také zabezpečení provozních prostředků včetně spolupodílu hl. m. Prahy („státní dotace“ resp. vlastní zdroje hl. m. Prahy)

Jde o optimální variantu, případný vznik alespoň některých či některé z uvedených služeb by však představoval významné zvýšení kvality, úrovně a dostupnosti sociálních a návazných služeb pro občany MČ Praha 13.

Tuto variantu lze chápat jako optimální, vázanou na dostupnost zdrojů. V případě dostupnosti zdrojů ji lze v hierarchii rozvojových opatření umístit na čtvrté místo.

3.4.4. Dvůr – Háje – severní Stodůlky

Tato oblast koncentruje na poměrně rozsáhlém území (vzhledem k rozloze Prahy 13) cca 400 seniorů. Z hlediska potřebnosti sociálních a návazných služeb je potenciální cílová skupina poměrně rozdrobena. Z tohoto důvodu je zřejmé, že základní podporu je třeba zajistit prostřednictvím centrálních poskytovatelů, především však v terénu. Předpokladem je, že nárůst počtu seniorů bude v absolutních hodnotách v budoucnu nízký, případně rozsáhlejší bytové výstavby by se problém s dostupností péče pro seniory měl začít vyskytovat až s odstupem několika desetiletí za předpokladu, že nedojde k masivním investicím do sociální bytové politiky (např. výstavba malometrážních bytů pro seniory z celého území hl. m. Prahy).

Varianta 1 – minimální

Sociální a návazné služby budou zajištěny prostřednictvím Střediska za současného územního rozložení poskytování služeb a s předpokladem postupného nárůstu kapacit (cca 5 % ročně).

Varianta 2 - optimální

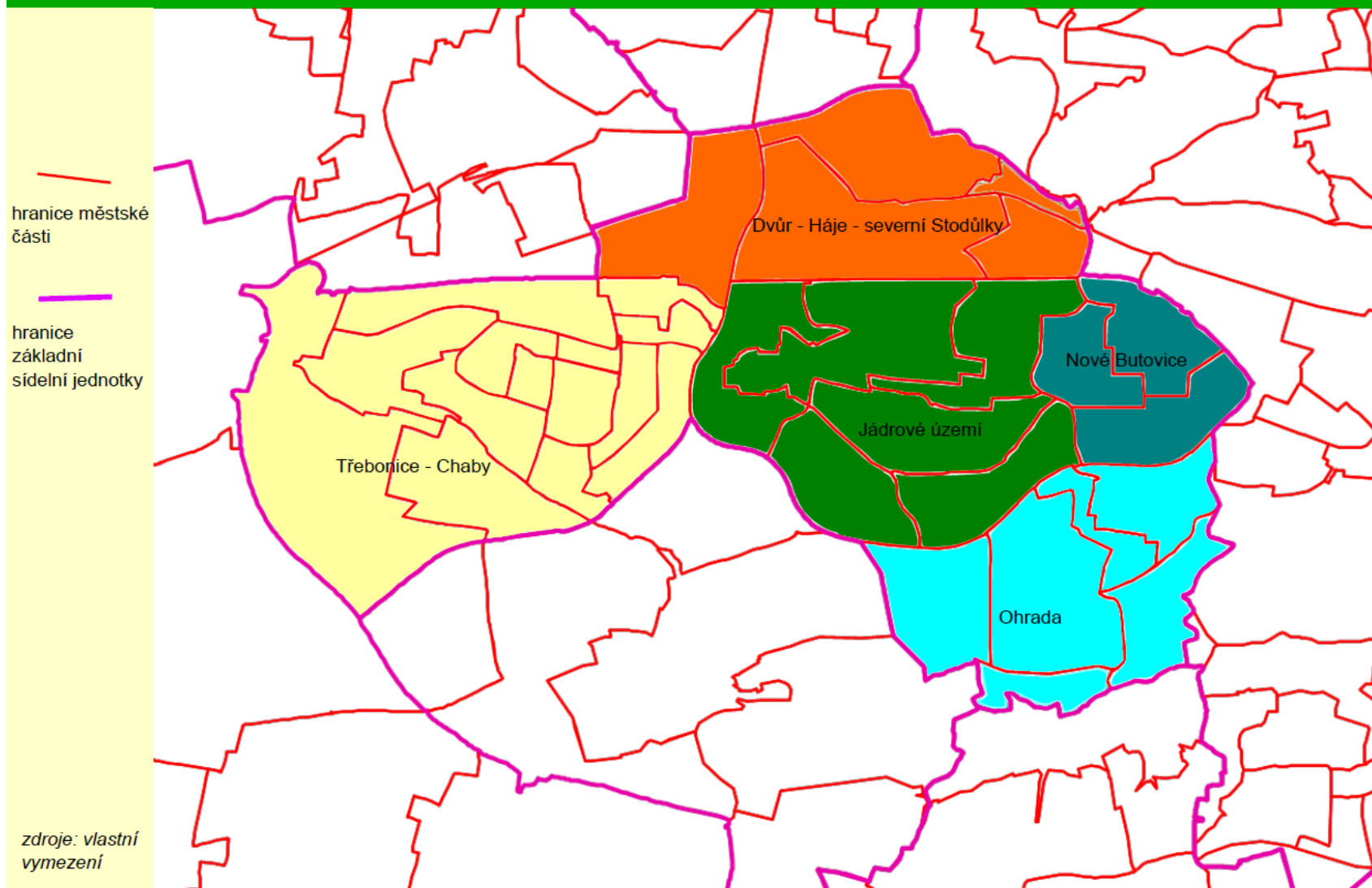
Pro posílení samostatnosti a nezávislosti seniorů a také rozvoj komunit samotných lze doporučit za příhodných podmínek vybudovat komunitní centrum menšího rozsahu, zahrnující zejména klubovnu pro seniory, aktivizační činnosti a umožňující podporu pečujících, v ideálním případě též konzultovnu pro sociální pracovníky či poradce, která by umožnila občasné rozložení kapacit pracovníků v dostupnější oblasti obyvatel severní části Prahy 13.

Tuto variantu lze chápat jako optimální, vázanou na dostupnost zdrojů. V případě dostupnosti zdrojů ji lze v hierarchii rozvojových opatření umístit na páté místo.

3.4.5. Třebonice – Chaby

Oblast zahrnuje v současnosti cca 100 seniorů. Z tohoto důvodu je zřejmé, že základní podporu je třeba zajistit prostřednictvím centrálních poskytovatelů, především však v terénu. Další rozvoj bude vázán na rozvoj bytové výstavby a případné zahrnutí sociálních bytů. Podporou pro život seniorů by byla dotační či jiná (např. aktivity stávajícího Střediska s dosahem k obyvatelům těchto lokalit) podpora komunitního života seniorů i v těchto lokalitách. V případě rozsáhlé bytové výstavby lze předpokládat zvýšenou potřebnost rozvoje sociálních služeb v tomto území v řádu několika desetiletí.

Mapa č. 4: Návrh regionalizace vize domovinky 2026

4. Analýza a návrhy k postupu zapojení Střediska sociálních služeb MČ Praha 13 do implementace vize domovinek 2026

Pro realizaci vize domovinek 2026 je klíčová role příspěvkové organizace MČ Praha 13 – Střediska sociálních služeb. Zásadní pozitivum lze spatřovat v současném fungování organizace, jelikož poskytuje podporu seniorům a osobám se zdravotním postižením ve značném rozsahu – od ambulantních sociálních služeb pro osoby vyžadující vyšší míru podpory po komunitní a aktivizační činnosti pro širokou seniorskou veřejnost.

4.1. Pečovatelská služba

Zabezpečení a struktura úkonů pečovatelské služby v roce 2015:

počet pečovatelek	5				
počet sociálních pracovníků	1				
počet klientů služby	285				

rozvoz obědů

počet klientů	251				
počet úkonů	29 389	pracovní dny	28 282	víkend	1097
počet obědů	34 028	pracovní dny	31 654	víkend	2374

úkony pečovatelské sl. (mimo obědy) 4 967

nákupy a pochůzky	834
pomoc při úklidu domácnosti	1 322
pomoc při osobní hygieně	254
pomoc na toaletu	351
ohřev a podání stravy	1 472
doprovody	482

doplňkové činnosti

doprava seniorů a OZP	1 825 (2014)
aktivizační činnost	449 hodin

Uvedená data (stejně jako další informace uvedené v této kapitole) byla publikována ve Zprávě o činnosti Střediska (2015). Z uvedených informací je zřejmé, že v činnosti pečovatelské služby převládá rozvoz obědů, nicméně další úkony pečovatelské služby jsou významně zastoupeny. Služba rozvoz obědů (včetně doplňkových stravovacích služeb) poskytuje jednak nezanedbatelný příjem od klientů služby, hlavně však poskytuje zřizovateli nenahraditelný způsob sledování sociální situace klientů pečovatelské služby (či příjemců stravovacích služeb). Pracovníkům zajišťujícím rozvoz a poskytování obědů umožňuje včas reagovat na případnou zhoršující se situaci klienta a zajistit (doporučit, zprostředkovat) mu služby odpovídající jeho potřebám.

4.2. Denní stacionář

Zabezpečení služeb denního stacionáře v roce 2015:

počet klientů	19
---------------	----

počet pečovatelek	2
denní kapacita	15
průměrná obsazenost	8

převládající úkony:

příprava a poskytování stravy
aktivizační činnosti
osobní hygiena
doprava do stacionáře

Denní stacionář představuje službu vhodně doplňující terénní sociální službu a umožňuje podpořit klienty vyžadující vyšší míru podpory. Jde jednoznačně o službu, u které existuje potenciál dalšího rozvoje.

4.3. Další služby Střediska sociálních služeb

Středisko osobní hygieny

počet klientů	280 (2015)
---------------	------------

Stravovací služby

počet obědů vydaných seniorům	41 050
počet obědů vydaný dalším osobám	3 108

Volnočasové aktivity a podpora klubů seniorů

PC kurzy	počet kurzů	8	počet klientů	86
Kurzy U3V			počet studentů	263
Nordic walking	počet akcí	5	počet účastníků	129
+ další jednorázové aktivity				

Společně s dopravou a stravovacími službami tvoří středisko osobní hygieny velmi vhodné doplnění komplexní nabídky služeb pro seniory na území MČ (dále zejména společně se službami domácí ošetrovatelské péče poskytované Farní charitou Stodůlky).

Pozitivně lze hodnotit i realizaci dalších komunitních aktivit pro seniory, jejich šíří i rozsah, přičemž uvedené údaje nezahrnují další množství jednorázových aktivit.

4.4. Rozpočet organizace

Výnosy organizace

		%
neinvestiční příspěvek MČ	4 730 000,00 Kč	42
příspěvek ÚP ČR	40 000,00 Kč	0,03
dotace MPSV (UZ 13305)	449 000,00 Kč	4
grant HMP (UZ 081)	104 000,00 Kč	0,9
neinvestiční příspěvek VHP (UZ 099)	250 000,00 Kč	2
neinvestiční příspěvek VHP (UZ 098)	541 500,00 Kč	5
čerpání fondu FRM	41 405,00 Kč	0,03
celkem	6 155 905,00 Kč	55

Prováděcí dokument Priorit rozvoje sociálních a návazných služeb pro občany městské části Praha 13
na období let 2017–2020

vlastní příjmy střediska:		
výnosy sociálních služeb (PS a DS)	1 520 077,39 Kč	14
výnosy jídelny	2 774 640,00 Kč	25
výnosy z nájmu	724 769,00 Kč	6
celkem	5 019 486,39 Kč	45
výnosy celkem	11 175 391,39 Kč	100

Náklady organizace		%
osobní náklady	6 665 454,51 Kč	58
materiál	584 952,52 Kč	5
potraviny	1 556 342,75 Kč	14
energie	549 318,67 Kč	4,8
služby celkem	1 064 030,05 Kč	9
ostatní (vč. cestovné, údržba, odpisy aj.)	1 056 639,86 Kč	9
náklady celkem	11 476 738,36 Kč	100

Vývoj příjmu dotačních prostředků na provoz pečovatelské služby

2015	částka	index meziroční
dotace MPSV (UZ 13305)	449 000,00 Kč	
grant HMP (UZ 081)	104 000,00 Kč	
celkem	553 000,00 Kč	
2016		
dotace MPSV	575 000,00 Kč	128
grant HMP	210 000,00 Kč	111
celkem	685 000,00 Kč	
2017		
dotace MPSV	635 000,00 Kč	202
grant HMP	342 000,00 Kč	163
celkem	977 000,00 Kč	
rozdíl 2015 – 2017		
dotace MPSV	186 000,00 Kč	141
grant HMP	238 000,00 Kč	329
celkem	424 000,00 Kč	177

(zdroj: údaje poskytnuté odborem sociální péče ÚMČ Praha 13)

Ve finančních údajích Střediska lze sledovat zejména následující:

- příjem dotačních prostředků od hl. m. Prahy je nízký a odpovídal v roce 2015 pouze cca 5 % rozpočtu organizace (náklady na sociální služby však zdaleka netvoří 100 % rozpočtu organizace), nicméně od té doby byl zaznamenán výrazný nárůst v získávání dotačních prostředků, které tvoří cca 25 % nákladů na poskytování pečovatelské služby (2017)
- naopak příjmy od klientů jsou relativně vysoké, plných 45 % rozpočtu je organizace schopna zajistit úhradami za poskytované služby
- většinu nákladů tvoří logicky mzdové, nezbytné provozní a materiální náklady
- s ohledem na rozsah a šíři činností organizace lze celkové náklady MČ Praha 13 (neinvestiční příspěvek) považovat za adekvátní a efektivně využívaný

4.5. Návrh k rozvoji Střediska sociálních služeb v souvislosti s naplňováním vize domovinek 2026

4.5.1. Kontinuální rozvoj stávajících služeb

Kontinuální rozvoj stávajících služeb odpovídá potřebě průběžně reagovat na rostoucí počet seniorů žijících na území MČ Praha 13, což bude mít dopad do postupně rostoucí poptávky po službách Střediska a tím i nákladů na jejich poskytování.

S ohledem na nárůst počtu seniorů doporučujeme zajistit minimální kontinuální nárůst rozpočtu Střediska, a to v rozsahu alespoň 5 % ročně. V absolutních hodnotách jde o částku cca 500 000,- Kč.

Postupně narůstající zdroje lze doporučit směřovat k zajištění primárně rozvoje obslužných úkonů pečovatelské služby a výkonu činnosti sociálních pracovníků. Tomu odpovídá doporučení k zaměření na postupný růst především personálních kapacit, tj. pracovníků v sociálních službách, výhledově též i sociálního pracovníka.

Snahou by přitom mělo být zajistit co nejvyšší podíl spolufinancování ze strany hl. m. Prahy („státní dotace“ i prostředky hl. m. Prahy). Za vhodné lze považovat optimalizovat strukturu nákladů podle potřeb co nejvyššího naplňování podmínek pro poskytnutí vyrovnávací platby.

4.5.2. Zřizování služeb nových

Zřizování služeb nových znamená, že dojde k realizaci rozvoje alespoň částečně dle varianty 2, znamená to:

- registrace nové sociální služby či zřízení nové doplňkové služby a/nebo
- zřízení nového místa poskytování stávající sociální či návazné služby

V takovém případě může konkrétně do roku 2020 jít o následující služby:

- odlehčovací služba v centru organizace
- terénní/ambulantní pečovatelská služba v novém centru (Nové Butovice a/nebo Ohrada)
- denní stacionář v novém centru (Nové Butovice a/nebo Ohrada)
- doplňkové činnosti (stravování, doprava, osobní hygiena) v novém centru (Nové Butovice a/nebo Ohrada)
- komunitní aktivity (aktivizační činnosti, podpora pečujících, kluby pro seniory)

Jak bylo popsáno v kapitole výše, jednotlivá opatření lze realizovat za předpokladu získání (uvolnění) potřebných finančních prostředků a dalších kapacit nezbytných pro realizaci investice a zabezpečení provozu dané služby, činnosti. Jde také o využití příležitostí, které mohou vyvstat, ale které také nelze předvídat (např. vhodné dotační programy, rozpočtové přebytky hl. m. Prahy).

Pro každou investiční akci je nezbytné v přípravné fázi zejména následující kroky:

- nalezení (získání) vhodných prostor (nemovitost, nebytový prostor)
- hledání a zajištění finančního krytí investice
- zajištění finančního krytí provozu (zejména zařazení do krajské sítě sociálních služeb)
- zpracování projektu, příprava projektové dokumentace

Je také představitelné, že dojde k přípravě potřebné dokumentace a její uplatňování na základě dostupnosti dotačních příležitostí a úspěšnosti při získávání těchto prostředků.

5. Návrh nastavení dotačního řízení MČ Praha 13 v oblasti sociálních a návazných služeb

Pro podporu realizace opatření 1.1. – 1.3. a 2.1. – 2.3. Priorit rozvoje sociálních a návazných služeb pro občany MČ Praha 13 slouží dotační řízení MČ. Vedle příspěvku zřizovatele, který je alokován na zajištění poskytování pečovatelské služby a denního stacionáře v rámci Střediska sociálních služeb MČ Praha 13 (v rámci sociálních služeb poskytovaných dle ustanovení zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění).

5.1. Stávající nastavení dotačního řízení

V současné podobě je dotační řízení nástrojem podpory sociálních a návazných služeb. Příspěvek, který poskytovatelé v rámci dotačního řízení získávají, je využit na spolufinancování poskytování sociálních služeb občanům Prahy 13. Významným dopadem je také skutečnost, že poskytovatel vykazuje v rámci financování své služby vícezdrojové financování, což je z hlediska hl. m. Prahy jakožto subjektu odpovědného za alokaci státní dotace na poskytování sociálních služeb jedním z důležitých kritérií pro zařazení konkrétního poskytovatele do krajské sítě sociálních služeb a také pro stanovení konkrétních finančních prostředků určených na pokrytí kapacit dané služby.

Dotační řízení je v současné době založeno především na podpoře klientů z Prahy 13, tzn. především sociálních a návazných služeb, které poskytují služby občanům Prahy 13. V současném jednoletém nastavení a s omezeným objemem finančních prostředků vyčleněných na dotační řízení není možné zajistit adresnější a cílenější podporu naplňování Priorit.

Dotační řízení je **jednoleté**, což neumožňuje dlouhodobější a stabilnější vztah zadavatele a poskytovatele sociální či návazné služby. Právě nestabilita dotačních finančních zdrojů představuje pro poskytovatele neustálý zdroj ohrožení, jelikož ti očekávají v každém roce, jaké finanční prostředky od zadavatelů (města, kraje) obdrží. Pro MČ Praha 13 je podstatné poskytovatele sociálních a návazných služeb, jejichž služby občané MČ Praha 13 potřebují, stabilně „uvázat“ na svém území. Z finančního hlediska jde o zúročení vložených finančních prostředků, aby nedocházelo k nežádoucím výměnám poskytovatelů či pracovníků, kteří poskytují služby a konkrétní úkony.

Další charakteristikou je **průměrný objem vyčleněných finančních prostředků** na dotační řízení. Celková částka cca 2 000 000,- Kč/rok odpovídá průměru na území hl. m. Prahy (odpovídá např. poměrům na Praze 14). MČ Praha 14 (populačně poněkud slabší) alokuje ročně na dotační řízení částku ve výši 2 000 000,- Kč. MČ Praha 14 podobně jako MČ Praha 13 nadto alokuje finanční prostředky na poskytování pečovatelské služby (Český červený kříž, OS Praha 9), a to v podobném rozsahu jako MČ Praha 13. Podobně je na tom MČ Praha 10 (populačně však výrazně silnější), která však na provoz své příspěvkové organizace poskytující sociální služby vyčleňuje ročně částku ve výši cca 100 000 000,- Kč.

Dotační řízení lze také charakterizovat **nízkou mírou koncentrace zdrojů** na podporu prioritních a klíčových sociálních a návazných služeb. V relativně nízkém objemu finančních prostředků dochází k podpoře i několika desítek žádostí. Pro řadu, zejména klíčových sociálních služeb, jde o symbolickou podporu, která neumožňuje větší zaměření dané organizace na klienty z Prahy 13.

5.2. Cíle dotačního řízení

Cílem dotačního řízení je podpořit zajištění potřebných sociálních služeb a tím přispět k realizaci Priorit rozvoje sociálních a návazných služeb pro občany MČ Praha 13. Přičemž podpora by měla být především:

- **významná** – soustředěná na zajištění klíčových sociálních a návazných služeb
- **stabilní** – v čase umožňujícím dlouhodobou spolupráci

Tyto preference je nezbytné uplatňovat při respektování zásad hospodaření s veřejnými finančními prostředky, což je v případě MČ Praha 13 bezpečně ošetřeno, v případě změn v podobě dotačního řízení stejně tak musí dojít i k ošetření nových situací.

K hlavním zásadám patří:

- **transparentnost** – daná především jasnými kritérii pro přidělení dotačních prostředků
- **otevřenost** – daná především otevřeností pro všechny subjekty splňující potřebná kritéria (zejména daná zákonnými normami a také působností služby s vazbou na klienty z Prahy 13)
- **nediskriminace** – daná především neexistencí bariér přístupu žadatelům do dotačního řízení (např. právní forma žadatele, neodporuje-li to právním předpisům)
- **legitimita** – daná návazností dotačního řízení na rozhodnutí samosprávných orgánů a respektováním strategie městské části
- **legalita** – daná souladem procesních postupů s právními předpisy zejména v oblasti nakládání s veřejnými finančními prostředky

5.3. Návrh koncepce dotačního řízení MČ Praha 13

Návrh koncepce předpokládá existenci tří hierarchických úrovní financování a podpory sociálních a návazných služeb:

- **příspěvek zřizovatele** na zajištění **pečovatelské služby, denního stacionáře** a návazných služeb poskytovaných Střediskem sociálních služeb MČ Praha 13 (viz kapitola 4), případně **odlehčovací služba**
- **3letý dotační program A** určený na podporu klíčových a prioritních sociálních a návazných služeb
- **1letý program B** pro podporu sociálních a návazných služeb zahrnutých do Priorit

Následující text se věnuje druhé a třetí úrovni financování sociálních a návazných služeb prostřednictvím rozpočtu MČ Praha 13.

5.3.1. Program A – 3letý

Program umožňuje podporu zaměřit pouze na vyjmenované druhy sociálních služeb a návazné služby:

naplňující vizi domovinek 2026

- **osobní asistence**
- **centrum denních služeb**
- **home-care (domácí ošetřovatelská péče)**
- **tísňová péče²**
- **odborné sociální poradenství**
- **odlehčovací služba**
- **hospicová zařízení**

naplňující opatření Priorit v dalších oblastech

- **terénní programy**

² Včetně podpory výpůjčky zařízení umožňujících okamžité přivolání pomoci, např. stacionární či mobilní zařízení.

- nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
- nízkoprahové denní centrum
- odborné sociální poradenství

Návrh alokované částky na zajištění programu A i B: 2 100 000,- Kč/rok
Podpora vybraných žádostí 3 roky

Vybrané podmínky poskytnutí dotace:

- pověřená hodnotící komise předkládá orgánům samosprávy ke schválení návrh na podporu vybraných žádostí o podporu, přičemž:
 - o u každé vybrané žádosti je uvedena částka připadající na každý rok realizace služby a uvolnění finančních prostředků na každý další rok realizace služby (tzn., je-li podpora schválena pro rok 2018–2020, pak ustanovení platí pro roky 2019 a 2020):
 - je vázáno na předložení řádného vyúčtování poskytnutých dotačních finančních prostředků z roku předešlého (tj. pro rok 2019 jde o vyúčtování dotace poskytnuté pro rok 2018) a jeho schválení pověřeným subjektem v rámci ÚMČ a zároveň
 - je vázáno na schválení rozpočtu městské části pro daný rok (tj. uvolnit schválené finanční prostředky pro rok 2019 je možné až po schválení rozpočtu městské části Praha 13 pro rok 2019)
- předpokladem je zachování základních formálních postupů, včetně dodržení termínu podání žádosti, formy podání, povinné přílohy apod.
- u každé služby bude v rámci vyhlášení dotačního řízení uvedena potřebná minimální kapacita služby pro občany Prahy 13 (jednotka kapacita je stanovena dle kritérií hl. m. Prahy stanovených pro příslušný druh sociální služby v rámci krajské sítě sociálních služeb)
- pro každou sociální a návaznou službu může hodnotící komise doporučit k podpoře jednu i více žádostí o podporu
- v kterékoliv fázi realizace podpořené služby může zadavatel (MČ Praha 13) provést kontrolu řádné realizace služby a řádného nakládání s poskytnutými finančními prostředky na místě poskytování služby i administrativní kontrolu
- podpořeny mohou být pouze sociální a návazné služby, které nejsou financovány prostřednictvím příspěvku zřizovatele (v případě, že by došlo ke změně právní formy Střediska sociálních služeb, nebo naopak k rozšíření registrace o novou sociální službu v rámci Střediska sociálních služeb, je třeba, aby došlo k úpravě podporovaných služeb v rámci programu A dotačního řízení)

Průběh dotačního řízení

- 1) vyhlášení dotačního řízení (IX–X)
- 2) ukončení příjmu žádostí o podporu (XI)
- 3) formální hodnocení (XII)
- 4) věcné hodnocení – odborné posudky (XII–I)
- 5) věcné hodnocení – odborná hodnotící komise (I–II)
- 6) projednání návrhu usnesení RMČ (II–III)
- 7) projednání návrhu usnesení ZMČ (III)
- 8) podpis smlouvy a uvolnění finančních prostředků (IV)
- 9) zpráva o realizaci služby včetně vyúčtování za první rok (n+1)
- 10) zpráva o realizaci služby včetně vyúčtování za druhý rok (2n+1)
- 11) závěrečná zpráva o realizaci služby včetně vyúčtování (3n+1)

Hodnotící kritéria

Prováděcí dokument Priorit rozvoje sociálních a návazných služeb pro občany městské části Praha 13 na období let 2017–2020

1) Z hlediska **souladu předložených žádostí o podporu se strategií MČ Praha 13** uvedenou v Prioritách lze za dostatečnou informaci považovat:

- definovaný druh poskytované služby
- prokazatelné poskytování služby občanům Prahy 13

Výsledkem hodnocení je pouze SPLNIL - NESPLNIL

2) Z hlediska **nákladovosti** lze navrhnout pokračovat ve využívání kalkulačního vzorce hl. m. Prahy upraveného pro potřeby MČ Praha 13. Výhodou tohoto řešení je komplementarita informací a dat mezi MČ a hl. m. Prahou

Výsledkem hodnocení je rámcová hodnota podpory dané služby dle jednotky kapacity (definované hl. m. Prahou pro daný druh sociální služby v rámci krajské sítě sociálních služeb).

V případě návazných služeb je v rámci odborného hodnocení zahrnuto hodnocení efektivnosti a nákladovosti žádosti společně s hodnocením kvality poskytované služby.

3) Z hlediska **kvality** poskytované služby lze navrhnout sledovat a odborně hodnotit další kritéria, která jsou uvedena v žádosti o podporu:

- způsob poskytování služby
- vymezení cílové skupiny služby
- pravidla poskytování služby
- úhrady za poskytování služby včetně fakultativních služeb
- realizační tým v rámci služby a řízení kvality služby
- stanovené cíle žadatele o dotaci v rámci podpořené služby

Výsledkem je odborné posouzení kvality služby, které je bodově ohodnoceno dle jednotlivých subkritérií. Součástí odborného hodnocení je i návrh podpořených kapacit služby a tím celková výše dotace pro každý rok realizace služby. Formální, věcné hodnocení nákladovosti i kvality služby je včetně návrhu na finanční podporu služby pro každý rok realizace služby předložen odborné komisi (příp. výboru) k tomuto účelu pověřeného samosprávnými orgány MČ.

Formy hodnocení

formální hodnocení	pracovníci sociálního odboru
věcné hodnocení nákladovosti	pracovníci sociálního odboru
věcné hodnocení kvality	odborné posudky
věcné hodnocení komisí	např. sociální komise RMČ, výbor ZMČ (či podobný příslušný orgán dle rozhodnutí RMČ, příp. ZMČ)

5.3.2. Program B – 1letý

Smyslem 1letého dotačního programu je zajistit podporu sociálních a návazných služeb:

- poskytujících prokazatelně služby občanům Prahy 13, a zároveň
- uvedených v dokumentu Priority (a nezahrnutých v 3letém dotačním programu), nebo
- jejichž potřebnost vznikla v průběhu dotačního cyklu

Návrh alokované částky na zajištění programu A i B: 2 100 000,- Kč/rok
Podpora vybraných žádostí 1 rok

V 1letém dotačním programu lze také uplatnit případně zbylé finanční prostředky z programu A (např. meziroční rozdíly v podpoře sociálních služeb v programu A mohou vytvářet nedočerpání vyčleněných finančních prostředků)

S ohledem na flexibilitu a možnost reakce MČ Praha 13 na vývoj sociální situace je možné 1letý program B nastavit jako průběžný, tedy v rámci daného roku lze ponechat výzvu provedenou při vyhlášení dotačního řízení otevřenou např. do 30. 6. (resp. vyčerpání alokovaných finančních prostředků) s tím, že vyhodnocení podaných žádostí lze provádět průběžně či v několika vlnách podle jejich počtu v čase.

Z hlediska hodnotícího procesu a poté i vyúčtování přidělených dotačních prostředků lze i s ohledem na výši alokace v programu B ponechat stávající postupy bez výrazných změn.

5.3.3. Rozvaha finančního zabezpečení dotačního řízení v dlouhodobé perspektivě

V souladu s postupným nárůstem seniorské složky populace dojde postupně v následujících letech i k opětovné potřebě vyššího zabezpečení dotačních prostředků pro zajištění podpory sociálních a návazných služeb pro občany MČ Praha 13.

Lze očekávat, že v následujících 10 letech naroste počet seniorů v Praze 13 cca o 25 %. Značná část nákladů přitom bude na zajištění potřebných sociálních služeb příslušet skrze příspěvek zřizovatele (společně s dalšími zdroji) Středisku sociálních služeb, zejména na pokrytí nákladů na pečovatelskou službu, denní stacionář a případně i další sociální služby, pokud by byly zřízeny.

V tomto ohledu by bylo optimální zajišťovat průběžný nárůst vyčleněných finančních prostředků na dotační řízení v oblasti sociálních a návazných služeb cca 5 % na jeden dotační cyklus (tzn. 3 roky), což v praxi znamená v každém cyklu navýšení celkových dotačních prostředků o 100 000,- Kč/rok, v roce 2020 na min. 2 200 000,- Kč/rok a v roce 2023 na min. 2 300 000,- Kč/rok.

V každém případě lze doporučit tuto rozvahu před zahájením každého nového dotačního cyklu aktualizovat, protože může dojít k významným změnám v sociální situaci na MČ:

- zhoršení situace ohrožených skupin obyvatel ve stávajících oblastech MČ
- růst počtu obyvatel a s tím spojené zcela nové problémy v oblastech nové bytové výstavby

6. Shrnutí

Prováděcí dokument rozpracovává Priority rozvoje sociálních a návazných služeb pro občany Prahy 13 a stanovuje směry sociální politiky obce a činnosti, především odboru sociální péče ÚMČ Praha 13 vedoucí k naplnění schváleného usnesení Rady městské části č. 0102/2016 ze dne 21.03.2016.

Prováděcí dokument rozpracovává opatření pro realizaci v letech 2017–2020 zejména v oblasti financování sociálních a návazných služeb – Střediska sociálních služeb MČ Praha 13 a dalších poskytovatelů sociálních a návazných služeb prostřednictvím dotačního řízení MČ Praha 13.

Zejména v oblasti rozvoje nových služeb (včetně směřování investic) dokument rozpracoval a identifikoval konkrétní zacílení opatření vedoucích ke vzniku nových sociálních či návazných služeb. Na základě analýzy dat byla identifikována konkrétní opatření, na která by MČ Praha 13 mohla soustředit svou energii.

Naplnění těchto opatření však nespočívá úplně v moci MČ. Je odvislá od dostupnosti finančních a dalších zdrojů. Lze si proto představit, že v realitě může dojít na základě aktuálního vývoje příležitostí ke změnám při implementaci vize domovinek 2026 obsažené v Prioritách. Z realizačního hlediska je to i žádoucí, smyslem nebylo vytvořit dogmatický dokument, ale vodítko pro každodenní práci zejména pracovníků sociálního odboru ÚMČ Praha 13.

Pokud dojde k maximálnímu zestručnění obsahu dokumentu, pak v letech 2017–2020 by mělo dojít k:

- postupnému nárůstu rozpočtových zdrojů Střediska (o cca 5 % ročně, ideálně ze zdrojů mimo rozpočet MČ Praha 13)
- postupnému nárůstu objemu i rozsahu podpory klíčových sociálních a návazných služeb prostřednictvím víceletého dotačního řízení
- v závislosti na dostupnosti finančních zdrojů usilovat o vznik
 - o odlehčovacích služeb
 - o rozšíření působnosti Střediska do nových center v Nových Butovicích a/nebo Ohradě